

STORTINGET

Innst. 488 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:199 S (2020–2021)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Himanshu Gulati og Erlend Wiborg om å muliggjøre opprettelse av enkeltpersonforetak for sekstenåringer

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen tilrettelegge bedre for at ungdom under 18 år kan opprette enkeltpersonforetak.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Guro Angell Gimse, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Charster Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til forslaget fra representanter fra Fremskrittspartiet hvor

de ber regjeringen tilrettelegge bedre for at ungdom under 18 år kan opprette enkeltpersonforetak.

Komiteen viser til svarbrev fra næringsminister Iselin Nybø 20. april 2021, som ligger vedlagt innstillingen.

Komiteen viser til at det ikke kom innspill gjennom den skriftlige høringsrunden til forslaget.

Komiteen viser til at myndighetsalderen er 18 år, og at barn og unge under 18 år derfor regnes som mindreårige etter vergemålsloven.

Komiteen viser til at siktemålet med vergemålsloven er å sikre at interessene til mindreårige og de voksne som ikke kan handle på egen hånd, likevel blir ivaretatt, og at dette skjer med respekt for den enkeltes verdighet og integritet.

Komiteen viser til at i henhold til vergemålsloven har barn under 18 år begrenset rettslig handlevne. Komiteen viser til at i henhold til vergemålsloven kan barn over 15 år inngå arbeidsavtaler på egen hånd, og de kan starte og drive virksomheter, og de råder selv over de midlene som arbeidet eller virksomheten gir. Komiteen viser til at i henhold til vergemålsloven så kreves det imidlertid et samtykke av vergen (foreldrene) og statsforvalteren for at 15-åringen skal kunne drive en selvstendig virksomhet.

Komiteen viser til at vergemålsloven åpner for at mindreårige over 15 år kan starte egen næringsvirksomhet gjennom et enkeltpersonforetak. Komiteen viser til at adgangen nettopp er begrunnet i at det er et praktisk behov for at mindreårige skal kunne starte egen virksomhet, dersom de ønsker og evner dette.

Komiteen viser til at denne virksomheten må startes og drives innenfor de rammene som følger av vergemålsloven.

Komiteen viser videre til at gjennom ordningene med at både verge og statsforvalter må godkjenne bruken av enkeltpersonforetak for å drive næringsvirksomhet, kan man vurdere den mindreåriges egnethet, modenhet og kapasitet til å drive næringsvirksomhet.

Komiteen viser til at småbedrifter er viktige for den norske økonomien.

Komiteen viser til at over en million arbeidstakere jobber i Norge i bedrifter med færre enn 50 ansatte. De små og mellomstore bedriftene er viktige for hverdagen til folk flest. Komiteen viser til at en sterk base med små og mellomstore bedrifter er avgjørende for vår samlede verdiskaping og velferdsnivå. Komiteen viser til at de små og mellomstore bedriftene ofte omtales som ryggraden til norsk næringsliv.

Komiteen registrerer intensjonene bak forslaget, men viser til at kravet til godkjenning fra både verge og statsforvalter er ment å være en styrke og skal beskytte de unge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at småbedrifter er svært viktige for den norske økonomien, og at små og mellomstore bedrifter står for nesten halvparten av den årlige verdiskapningen i Norge. For å styrke en kultur for bedriftsetablering i Norge mener disse medlemmer at det er viktig at ungdom får bedre opplæring i hvordan etablere og drive en bedrift, og at det legges bedre til rette for at ungdom kan etablere virkelige bedrifter.

Disse medlemmer er kjent med at etter vergeomålsloven har barn under 18 år begrenset rettslig handleevne, og at det kreves et samtykke av vergen (foreldre) og statsforvalteren for at unge over 15 år skal kunne starte et enkeltpersonforetak. Disse medlemmer viser til at ordningen er ment å beskytte de unge, gjennom å vurdere den mindreåriges egnethet, modenhet og kapasitet til å drive næringsvirksomhet. Disse medlemmer finner imidlertid at å innhente tillatelse fra statsforvalteren fremstår som et unødvendig og byråkratiserende krav, og mener at det bør ses på om kravene til å starte et enkeltpersonforetak bør endres. Formålet må være å gjøre det enklere for unge gründere å starte opp egne bedrifter. Disse medlemmer mener at dette kan ses i sammenheng med andre tiltak for å stimulere til mer gründervirksomhet blant ungdom under 18 år.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for å stimulere til mer gründervirksomhet blant ungdom under 18 år.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti vil understreke vik-

tigheten av entreprenørskap og kreativitet i skolen for å motivere til skaperglede, engasjement og utforskertrang i en verden hvor vi i enda større grad skal konkurrere om arbeidsplasser, ideer og kunnskap og evnen til å skape noe nytt. Disse medlemmer viser til budsjettforliket for 2018 med Fremskrittspartiet, hvor det ble foreslått 10 mill. kroner til et senter for entreprenørskap i skolen ved Høgskolen Innlandet/Østlandsforskning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til den viktige jobben den ideelle organisasjonen Ungt Entreprenørskap (UE) gjør for ungdom i dag gjennom skolesystemet. Disse medlemmer viser til at UE fungerer som en brobygger mellom skole og arbeidsliv, og jobber for å utvikle barn og unges kreativitet, skaperglede og tro på seg selv. Videre viser disse medlemmer til at om lag 12 000 elever i videregående opplæring, ca. 20 prosent av alle elever, hvert år gjennomfører «Ungdomsbedrift», hvor elevene får opplæring og erfaring med å etablere, drive og utvikle sin egen bedrift i løpet av et skoleår. Disse medlemmer mener flere elever enn i dag bør få mulighet til å starte ungdomsbedrift under videregående opplæring.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at flere elever i videregående opplæring får mulighet til å delta i programmer gjennom Ungt Entreprenørskap.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sikre at flere elever i videregående opplæring får mulighet til å delta i programmer gjennom Ungt Entreprenørskap.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for å stimulere til mer gründervirksomhet blant ungdom under 18 år.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:199 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Himanshu Gulati og Erlend Wiborg om å muliggjøre opprettelse av enkeltpersonforetak for sekstenåringer – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 18. mai 2021

Geir Pollestad

leder

Margunn Ebbesen

ordfører

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Næringskomiteens leder Geir Pollestad
Stortinget Naering@stortinget.no

janne-irene.einan@stortinget.no

Deres ref

Vår ref

Dato

21/2766-3

20. april 2021

Dokument 8:199 S (2020–2021) om å muliggjøre opprettelse av enkeltpersonforetak for sekstenåringer

Jeg viser til brev av 13. april 2021 fra næringskomiteens leder, med forespørsel om å vurdere forslag fremsatt av stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Himanshu Gulati og Erlend Wiborg i Dokument 8:199 S (2020–2021). Spørsmålet berører både Nærings- og fiskeridepartementets og Justis- og beredskapsdepartementets ansvarsområder. Brevet besvares av Nærings- og fiskeridepartementet i forståelse med Justis- og beredskapsdepartementet.

Representantene peker på at mulighetene til å starte egen virksomhet er begrenset for mindreårige. Jeg skal begrunne årsaken til dette, men først si noe generelt om de andre elementene i representantenes innspill.

Jeg deler representantenes syn på at små og mellomstore bedrifter er svært viktige for den norske økonomien. For å stimulere til at enda flere gründere tør å satse og skape sin egen arbeidsplass, har regjeringen lagt frem en gründerplan og en handlingsplan for kvinnelige gründere. Økt satsing på gründere, blant annet gjennom presåkorn-ordningen, har gitt gode resultater.

Representantene nevner Ungt Entreprenørskap (UE). UE er private organisasjoner som tilbyr skolene veiledning i å gjennomføre opplæring i entreprenørskap. De elev- og ungdomsbedriftene som startes med veiledning fra UE, er ikke ordinære virksomheter, men opplæring med formål å gi elevene innsikt i å opprette, drifte og legge ned en virksomhet. Som en del av opplæringen blir derfor alle elev- og ungdomsbedriftene lagt ned når skoleåret er over.

UE bidrar dermed ikke til å opprette hverken enkeltpersonforetak eller aksjeselskaper. En styrking av UE vil derfor ikke bidra til å gjøre det enklere for unge gründere å starte egen

virksomhet. Jeg håper likevel at ungdom som har fått slik opplæring, har fått verdifull erfaring og økt forståelse for hva som kreves for å bli gründer.

Jeg deler også representantenes syn på at det bør være mulig å prøve og feile flere ganger. Det er en styrke i velferdssamfunnet at det nettopp er rom for å feile flere ganger, og at ikke mindreårige blir stående på bar bakke selv om virksomheten ikke lykkes.

For å skape rom for flere gründerere er rammeverket det viktigste, både regelverket og virkemiddelapparatet. Min vurdering er at regelverket allerede legger godt til rette for at også unge gründerere kan starte egen virksomhet.

Et enkeltpersonforetak drives for egen regning og risiko

Et enkeltpersonforetak er næringsvirksomhet som en person driver, under eget navn og med ubegrenset personlig ansvar. Enkeltpersonforetaket er med andre ord ikke en egen juridisk person eller et selvstendig rettssubjekt, men en forlengelse av en enkeltperson. Den som driver næringsvirksomhet, kan opprette et enkeltpersonforetak for å skille mellom personens privatliv og næringsvirksomheten. Den private delen identifiseres med fødselsnummer, mens næringsdelen får et organisasjonsnummer. Dette kan for eksempel gjøre det enklere å opprette en egen bankkonto for næringsvirksomheten. De to er likevel samme rettssubjekt – én fysisk person. For å kunne opprette et enkeltpersonforetak er det et krav at innehaver har fylt 18 år.

Vergemålslovens rammer

Lov om vergemål gjelder blant annet vergens kompetanse til å foreta rettslige handlinger eller råde over midler på vegne av et barn han eller hun er verge for. Det er vanligvis foreldre med foreldreansvar som er barnets verge(r). Det sentrale siktemålet for vergemålslovgivningen er å sikre at interessene til mindreårige og de voksne som ikke kan handle på egen hånd, likevel blir ivaretatt, og at dette skjer med respekt for den enkeltes verdighet og integritet.

Etter at Europarådet i 1972 vedtok en resolusjon om at myndighetsalderen bør være 18 år, er grensen på 18 år den vanlige myndighetsalderen i Europa. Barn og unge under 18 år regnes derfor som mindreårige etter vergemålsloven.

Mindreåriges rettslige handleevne, er omtalt i forarbeidene til vergemålsloven, Ot.prp. nr. 110 (2008–2009) pkt. 3.1:

«Frem til man fyller 18 år gjennomgår en person en psykisk og følelsesmessig utvikling som gjør at man i økende grad selv evner å ta beslutninger vedrørende egne økonomiske og personlige forhold. Før myndighetsalderen trenger den mindreårige én eller flere personer som kan bistå med å ta nødvendige beslutninger, samt påse at ens personlige og økonomiske interesser blir ivaretatt.»

Hovedregelen etter vergemålsloven er at et barn «ikke selv [kan] foreta rettslige handlinger eller råde over sine midler, med mindre noe annet er særlig bestemt», jf. loven § 9. Barn under 18 år har derfor begrenset rettslig handleevne. Det vesentligste er kanskje at barnet ikke kan ta opp gjeld. Fra barnet blir 15 år utvides retten til å råde selv. Er barnet 15 år kan det inngå arbeidsavtaler på egenhånd, jf. § 10, starte og drive virksomhet, jf. § 11 og barnet råder selv over de midlene som arbeidet eller virksomheten gir, jf. § 12. Vi har også gode eksempler på at tenåringer med gründertalenter har startet svært innbringende virksomheter gjennom håndverk, IKT-kunnskap eller som bloggere mv. Som det pekes på i representantforslaget, kreves det imidlertid samtykke av vergen (foreldrene) og statsforvalteren for at 15-åringen skal kunne drive en selvstendig virksomhet.

De aller fleste barn har heldigvis fungerende foreldre. Og i de fleste tilfellene er det antakelig tilstrekkelig at barnet får bistand av foreldrene i forbindelse med oppstart av næringsvirksomhet. Men, vi vet samtidig at ikke alle barn får den oppfølgingen de trenger til enhver tid og at oppstart av næringsdrift kan utsette barnet for en betydelig risiko. Vergemålsloven åpner likefullt for at mindreårige over 15 år kan starte egen næringsvirksomhet gjennom et enkeltpersonforetak. Adgangen er begrunnet nettopp i at det er et praktisk behov for at mindreårige skal kunne starte egen virksomhet, dersom de ønsker og evner dette. Denne virksomheten må likevel startes og drives innenfor de rammene som følger av vergemålsloven. Gjennom ordningen med at både verge(r) og statsforvalter må godkjenne bruken av enkeltpersonforetak for å drive næringsvirksomhet, kan man vurdere den mindreåriges egnethet, modenhet og kapasitet til å drive næringsvirksomhet. Det vil også kunne bidra til å belyse i hvilken grad vergen, som regel en foresatt, for øyeblikket har evne og mulighet til å hjelpe den mindreårige hvis det skulle være behov for det.

Jeg har forståelse for at dette kravet kan virke komplisert. Kravet til godkjenning fra både verge og statsforvalter er imidlertid ment som en styrke og skal beskytte de unge. Ordningen sikrer at det gjøres en vurdering av den konkrete risikoen virksomheten representerer, samt den mindreåriges egne forutsetninger for å drive virksomheten, og vergens mulighet til å handle på vegne av den mindreårige i økonomiske forhold.

Jeg mener derfor at dagens ordning gir en god balanse mellom hensynet til den mindreårige selv og eventuelle ønsker om å starte virksomhet, vergen som står ansvarlig for den mindreårige, og forretningspartnere og kreditorer som skal samhandle med den mindreårige. Det offentlige gir både støtte og beskyttelse gjennom at statsforvalteren også skal godkjenne oppstart av næringsvirksomhet, herunder å kontrollere de underliggende forholdene hos den mindreårige og vergen.

Med hilsen

Iselin Nybø

